

Mia Laiho kok ym.

Kirjallinen kysymys pidentyneistä ja laittomista hoitajonoista

Eduskunnan puhemiehelle

Hoitovelan ja hoitajonon kasvu aiheuttaa suuren kuormituksen suomalaiselle terveydenhuolalle. Koronaepidemian takia syntyneiden hoitajonon purkamiseen menee vuosia, ja yleisimpien kansansairauksien osalta hoitovelka saattaa näkyä kuukausien tai jopa vuosien viiveellä.

Terveydenhuoltolain mukaan hoitotakuuaika, jonka aikana potilaan tulee päästä hoitoon, on kuusi kuukautta. Koronavirusepidemian takia hoitajonot ovat ennätysmitoissa niin sairaanhoidon kuin suun- ja hammashoidonkin puolella.

Sairaalahoitoon pääsyä jonotti elokuun lopussa yhteensä 137 000 potilasta. Heistä lähes 18 000 eli kolmesta prosentista oli odottanut yli puoli vuotta pääsyä kiireettömään hoitoon. Viimeisten kymmenen vuoden aikana sairaanhoitopiireissä yli puoli vuotta kiireetöntä hoitoa odottaneita on ollut elokuun lopussa yleensä noin 2 000. Myös suun- ja hammashoidon puolella jono on venynyt edellisvuoteen verrattuna kahdeksankertaiseksi. Vuoden 2019 heinäkuussa hoitoa odotti yli kuusi kuukautta 824 ihmistä, kun taas nyt vuoden 2020 heinäkuussa jonossa oli 4 500 potilasta. Suun- ja hammashoidon tilanne on vain pahentunut, sillä elokuun laittoman pitkässä jonossa oli 6 900 potilasta.

Tilanne vaihtelee sairaanhoitopiireittäin. Pahin tilanne on Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä, jossa yli puoli vuotta kiireetöntä erikoissairaanhoitoa odottaneiden osuus elokuun lopussa oli lähes 22 prosenttia. Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä hoitoa odottaneiden osuus oli pienin, alle prosentin. HUSissa oli elokuun lopussa lähes 6 900 potilasta, jotka olivat jonottaneet yli puoli vuotta. Määrä noin kahdeksankertaistui vuodessa.

Sairanhoitopiirien kannalta on haastavaa, kuinka ne pystyvät lyhentämään hoitovelkaa, kun uusi korona-aalto on täällä. Sairaaloiden resursseja vaativan koronatilanteen aikana jonon purkamisen samanaikaisesti koronaepidemian hoidon aikana on myös haastavaa.

Pahiten ovat ruuhkautuneet Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kirurgian ja silmätautien jonot. Kirurgisiin toimenpiteisiin jonotti elokuun lopussa lähes 18 500 potilasta. Laittomissa jonoissa oli vajaat 2 900 kirurgista potilasta. Silmätautien jonossa oli elokuun lopussa runsaat 7 200 potilasta. Heistä yli puoli vuotta oli odottanut noin 2 600 eli enemmän kuin joka kolmas potilas. Yleisimmistä leikkauksista oli elokuussa erityisen pitkä jono kaihileikkaukseen. Kaihileikkausta odotti runsaat 2 000 potilasta, joista 38 prosenttia oli odottanut yli puoli vuotta. Vaikka vaiva ei olisikaan hengenavaarallinen, niin jonotus aiheuttaa kohtuutonta inhimillistä kärsimystä ja heikentää ihmisten elämänlaatua huomattavasti.

Kirjallinen kysymys KK 739/2020 vp

Kevään koronakriisi on johtanut valtakunnallisesti myös suun- ja hammashoidon puolella lähes miljoonan potilaskäynnin siirtämiseen ja merkittävään hoitovelan kasvuun. Näistä siirretyistä ja peruutetuista potilaskäynneistä 700 000 on terveyskeskuspuolella ja noin 300 000 yksityispuolella. Siirretyt ja peruutetut ajat ovat johtaneet palveluiden kuormittumiseen, kun potilaat jälleen hakeutuivat hoitoon.

Hammashuollon puolella olisi järkevää, että Kela-korvauksia nostettaisiin edes väliaikaisesti, jotta ihmisillä olisi mahdollisuus käyttää myös yksityistä puolta. Kela-korvauksen nostolla voitaisiin ohjata ihmisten hakeutumista myös yksityisiin palveluihin ja helpotettaisiin kuormittunutta julkista sektoria. Tämä olisi yksinkertainen mekanismi koronakriisin aikana syntyneen hoitovelan ja pitkien hoitojonojen purkamiseen. Kela-korvauksen nostaminen ei lisäisi myöskään julkisen sektorin hallinnollista kuormaa. Tällainen järjestely toisi myös lisää oikeudenmukaisuutta hammashoitoon eri väestöryhmien välille.

Terveydenhuoltolaissa on selvästi sanottu, että jos hoitoa ei pystytä järjestämään hoitotakuun sisällä, se on hankittava muualta. Monia toimenpiteitä ja tutkimuksia voidaan hankkia myös yksityiseltä puolelta muun muassa palvelusetelin avulla. Se keventäisi julkisen terveydenhuollon taakkaa ja nopeuttaisi ihmisten pääsyä hoitoon. Sairaudet, kuten hampaiden kiinnityskudossairaudet, kaihi ja mielenterveysongelmat, eivät ole hävinneet mihinkään. Niiden aiheuttama lasku tulee olemaan sekä inhimillisesti että taloudellisesti valtava, jos sairauksiin ei puututa ajoissa. Hoitovelan kasvu kestäättömälle tasolle vaarantaa lainmukaisen hoitotakuun toteutumisen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo puuttua laittoman pitkiin hoitojonoihin,

aikooko hallitus nostaa Kela-korvausta julkisen sektorin paineen vähentämiseksi ja hoitojonojen lyhentämiseksi,

aikooko hallitus kehottaa kuntia tarvittaessa ostopalveluiden tai palvelusetelin avulla lyhentämään hoitojonojaan,

aikooko hallitus tukea vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevia kuntia hoitojonojen lyhentämiseksi,

huomioiko hallitus hoitojonojen taloudellisessa tuessa alueellisuuden eli sen, miten hankala koronatilanne on kuntien ja sairaanhoitopiirien alueella ollut ja on sitä kautta ollut vaikuttamassa hoitojonojen syntyyn ja

aikooko hallitus selvittää, miten laittomat hoitojonot ovat vaikuttaneet hoitoon pääsyn pitkittymisen vaikutuksiin, hoitotuloksiin ja näistä syntyneiden kustannusten kasvuun?

Kirjallinen kysymys KK 739/2020 vp

Helsingissä 9.10.2020

Mia Laiho kok
Sari Sarkomaa kok